

Ureja: glavni in odgovorni urednik Peter Gunčar in uredniški odbor, ki ga sestavljajo: Jože Javornik — predsednik, Janez Vraničar — namestnik in člani: Franc Istenič, Marija Vitez, Milena Sagadin, Stane Primožič, Boris Pertot, Jošt Bajželj, Magda Ostanek, Polde Jenko — Tisk: CP »Gorenjski tisk« v Kranju

LETO XI — 12. VIII. 1968 — št. 7

tekstiliec

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TEKSTILINDUS — KRANJ

PREDLOG SPREMENB POKOJNINSKE ZAKONODAJE IN DELOVNI POGOJI ŽENA V TEKSTILNI INDUSTRIJI

Delovna skupina za proučitev sistema zdravstvenega in invalidsko pokojninskega zavarovanja pri Republiški skupščini je izdelala predlog sprememb in dopolnitev sistema pokojninskega zavarovanja, ki je naletel pri delavkah na močan odpor. V gradivu se namreč predlaga, naj se izenači delovna doba moških in žensk, kar pomeni, da bi tudi ženske delale 40 let. Predlagatelj utemeljuje predlog s tem, da vsi delavci prispevajo enak procent v sklad pokojninskega zavarovanja in ker ženske živijo pri nas povprečno 2 leti dlje kot moški, prejema povprečno 7 let dlje pokojnino kot moški. Nadalje predlagatelj ugotavlja, da je tudi v nekaterih zahodnih državah (Nemčija, Švedska, Francija, Norveška) delovna doba žensk in moških enaka in ker je pri nas žena pravno izenačena z moškimi, naj se ta enakopravnost odraža tudi pri delovni dobi. Določene bonitete naj bi imele samo žene z otroki, kakšne naj bi bile te bonitete, pa v predlogu ni pojasnjeno.

Ugotovitve, ki jih predlagatelj navaja v svojem predlogu, bom

primerjal z delovnimi pogoji žena v našem podjetju. Menim, da podobne ali celo istovetne ugotovitve veljajo za vso tekstilno industrijo v Sloveniji.

V našem podjetju je zaposlenih 2.000 delavk, kar je 2/3 vseh zaposlenih ljudi. Od 2.000 delavk dela na 3 izmene 1.300 delavk ali 2/3 zaposlenih žena. Skoraj vse delavke delajo kot tkalke in predice na normo in zaradi boljše primerjave naj povem, da ima ena tkalka povprečno 16—26 strojev, predilka pa tudi do 2.000 vreten. V podjetju zaposluje delavke na 3 izmene z dopolnjenim 18. letom starosti. Pri dosedanji delovni dobi 35 let smo imeli v podjetju samo en primer, da je delavka dosegla polno delovno dobo na delovnem mestu tkalke. Brez dvoma so delovni pogoji žena v tekstilni industriji med najtežjimi, čeprav vsi organi uvrščajo tekstilno industrijo med lahko industrijo. — Posebno po reformi nas razmere na trgu silijo, da vlagamo v proizvodnjo maksimalne napore, pri tem pa nosijo največje breme delavke v proizvodnji, ki za nizek osebni dohodek res težko delajo

in zato pri strojih puščajo svoje zdravje. V podkrepitev tem trditvam naj navedem nekaj podatkov:

Pred leti smo v podjetju ustanovili konfekcijski oddelek, in to z namenom, da v njem zaposlimo delavke, ki so na delovnih mestih postale invalidi. Do lanskega leta smo v tem oddelku zaposlili 120

delavk, letos pa v omenjeni oddelku nismo zaposlili niti ene delavke, ker so vsa delovna mesta zasedena. Po podatkih z dne 31. decembra 1967 imamo v podjetju 96 invalidov, od katerih so večina delavke. Skupno s konfekcijskim oddelkom imamo torej preko 200 invalidov. Vsi invalidi so bili s strani invalidske komisije pregle-

dani in ocenjeni ter premeščeni na druga — njihovi preostali delazmožnosti — primerna delovna mesta. Po vrstah invalidnosti je stanje naslednje: na prvem mestu so psihonevroze in razna druga živčna obolenja, sledijo okvare hrbtenice, sluha in vida, obolenje nog, srca, dihal, ženskih organov, razne telesne okvare itd. Iz navedenih podatkov je vidno, da večina obolenj nastane kot posledica naporov na delovnem mestu. Iz izkušenj vemo, da tkalkam po 10 letih dela v tkalnici zaradi ropota in stoječega dela prihetna slabosti sluh in vid, pojavijo se okvare hrbtenice, na nogah pa nastajajo krčne žile. Delavke pri delu uporabljajo predpisana zaščitna sredstva, vendar tudi to ne pomaga, ker obstoječa zaščitna sredstva še zdaleč nimajo takega učinka, kot bi želeli, večkrat pa delavke pri delu celo ovirajo.

Vse navedene težave in probleme pa bi kljub akutnosti še uspeli zadovoljivo reševati, če bi imeli na razpolago dovolj drugih, lažjih delovnih mest in če invalidska komisija zaradi pomanjkanja sred-

(dalje na 2. strani)

CENTRALNI DELAVSKI SVET

2. seja CDS
Dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 1. redne seje CDS.
2. Pregled sklepov 1. redne seje upravnega odbora.
3. Razpis delovnega mesta glavnega direktorja in imenovanje treh članov razpisne komisije.
4. Sklepanje o odstopu nekaterih zemljišč.
5. Sprememba pogodbe o ustanovitvi Poslovnega združenja tekstilne industrije.

6. Poročilo o proizvodnji in prodaji meseca aprila in maja in kumulativno.
 7. Sklepanje o investicijah v obratni ambulanti.
 8. Imenovanje 2 članov v upravni odbor Delavskega doma.
 9. Sklepanje o zaposlitvi sezonskih delavcev v letošnjem letu in
 10. Tolmačenje 74. in 75. člena pravilnika o delovnih razmerjih.
- Dnevni red je bil enoglasno sprejet.

SKLEPI

- Ad 1)
1. Potrdi se zapisnik 1. redne seje CDS kot je bil predložen.
- Ad 2)
1. Sklepe 1. redne seje UO se vzame na znanje, kot so bili predloženi.
- Ad 3)
1. Prične se postopek za imenovanje glavnega direktorja Tekstilne industrije Tekstilindus Kranj.

2. Formira se razpisna komisija iz 6 članov, v katero se iz našega podjetja imenujejo naslednji člani:

Srečko Teran,
Viktor Kompore in
Tine Rojina.
Izvršni svet skupščine SRS v Ljubljani imenuje 2 člana za to komisijo.

Občinska skupščina Kranj imenuje 1 člana.

3. Imenuje se komisija za ocenitev poslovanja podjetja za obdobje od leta 1964 do 1968, in to v naslednjem sestavu:

Franc Remic — predsednik,
člani: Tone Virnik, Zvone Černe, Marjan Strniša, Polde Jenko, Stojan Pečnik, Ivan Mauser, Pavle Gregorc, Mirko inž. Pogačnik, Boris Soklič, Franc Istenič, France inž. Indihar in Tone Care.

Ad 4)
1. Občini Kranj se iz ZK vložka št. 1228 k. o. Kranj brezplačno odstopi del parcele št. 892/16 ki meri 390 m², in to v korist družbene lastnine in splošni rabi.

2. Jugoslovanskim železnicam oziroma Združenemu železniškemu transportnemu podjetju v Ljubljani se iz ZK vložkov št. 1606 in

(dalje na 2. strani)

VI. kongres ZSJ...

Zadnji dan kongresa so delegati sprejeli 11 resolucij, in to: o pogojih gospodarjenja in delitve dohodka, o integraciji vseh oblik družbenega dela, o zaposlenosti, o pogojih dela in varstvu pri delu, o razvoju zdravstvenega zavarovanja in socialnem zavarovanju, o stanovanjskih vprašanjih, o izobraževanju otrok in potrebah sodobne družbe, o oddihu in rekreaciji, o izobraževanju, o kulturi in mednarodni aktivnosti Zveze sindikatov Jugoslavije.

Resolucija o razvoju zdravstvenega varstva in socialnega zavarovanja pravi, da je treba ustvarjati pogoje, da bosta delo in razvoj zdravstvene službe ter položaj delavcev v njej odvisna od rezultatov izboljševanja zdravstvenega stanja ljudi. Dohodek zdravstvenih ustanov mora biti protivrednost za vloženo delo! O invalidskem zavarovanju, pravi resolucija, je treba najti take ukrepe, ki ne bodo — tako kot doslej —

usmerjeni izključno na kritje pridobljenih pravic v primeru invalidnosti, temveč prvenstveno na preprečevanju invalidnosti.

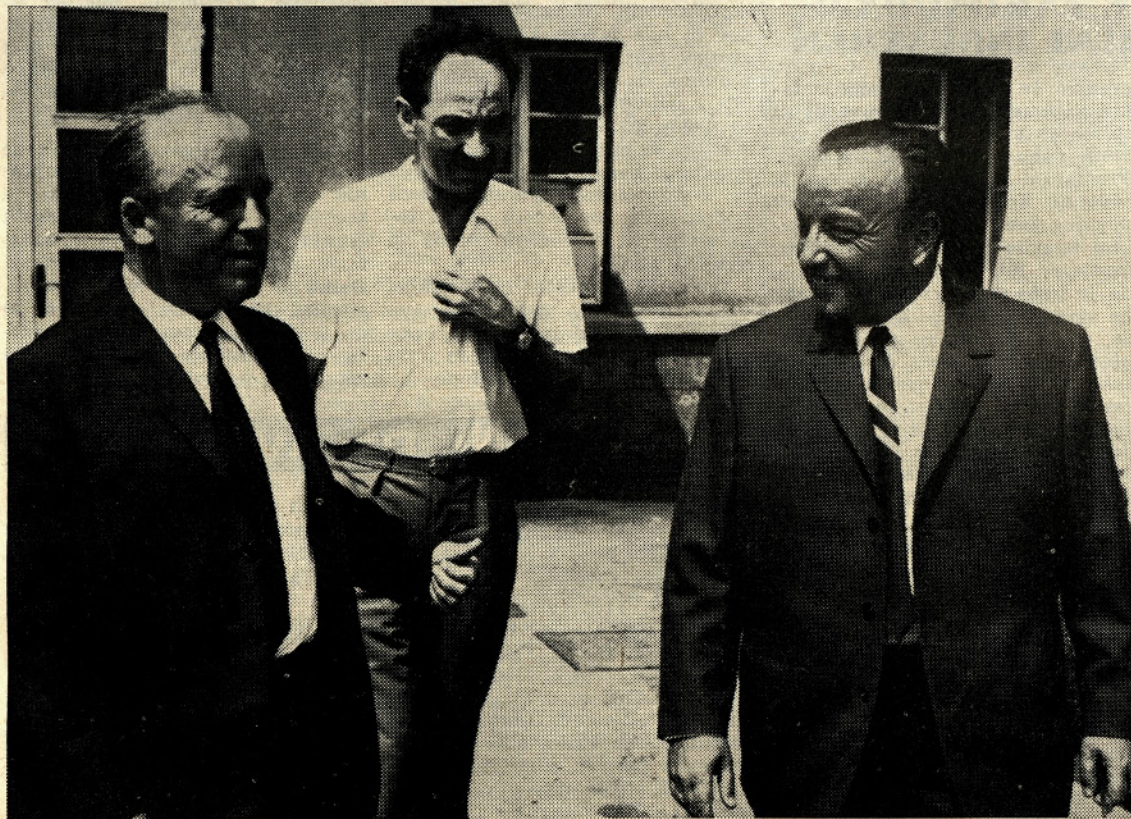
V tej resoluciji zahtevajo delegati ukinitve velikih razlik med posameznimi pokojninami, namreč razlik, ki so nastale kot posledica upokojitve v raznih obdobjih.

Večina delegatov je z velikim odobravanjem pozdravila sklep, naj Zvezna skupščina do konca leta sprejme zakon o skrajšanju delovne dobe, in sicer za moške od 40 na 35 let in za ženske od 35 na 30 let. Starostna doba za moške naj bi veljala pri 55 letih, za ženske pa pri 50 letih.

(Kaj več o ostalih resolucijah boste brali v prihodnjih številkah Tekstilca!)

Se nekaj podatkov o samem kongresu: bil je od 26. do 29. junija v Beogradu. Na kongresu je sodelovalo 1225 delegatov in nad 200 gostov, prisostvovalo pa je tudi 56 delegacij nacionalnih sindikalnih organizacij iz 49 držav.

P. G.

9. julija je obiskal naše podjetje predsednik gospodarske zbornice SR Slovenije, tovariš Leopold Krese. S predstavniki podjetja se je pogovarjal o sedanjem stanju tekstilne industrije v Sloveniji. Pogovor je tekkel o težavah prodaje na domačem trgu, o potrebi medsebojnih proizvodnih dogovorov sorodnih tekstilnih podjetij itd.

Izvršitev osnovnega plana maja, junija in kumulativno

PREDILNICA I

Maja meseca je enota dosegla 127,3 % v efektivnih kg in 118,9 % v baznih. Junija meseca pa je naredila 120,2 % v efektivnih kg in 115,1 % v baznih. Tako ima krajem junija kumulativno 114,4 % v ef. kg in 106,6% v baznih.

Meseca maja je dosežek predilnice I velik zato, ker je bila dvodnevna proizvodnja iz meseca aprila prenešana na mesec maj, vplivale pa so tudi dodatne kapacitete pristančevih strojev in predenje nižje povprečne številke, kot je bila predvidena po planu.

S surovinami je bila enota dobro oskrbovana, tako po količinah

in kakovosti bombaža. — Omeniti pa je treba, da so bile nabavljene tudi surovine (Giza 67 in Rusija klasa I), ki ne ustrezajo namenu, torej za proizvodnjo česanke. V bodoče bo moral nabavljati surovino paziti, da se nabavijo res ustrezne, ker drugače po nepotrebnem zgubljamoinarje.

PREDILNICA II

Tudi ta enota je svoje planske obveznosti močno prekoračila. Tako je maja naredila v efektivnih kg 115,9 % in v baznih 112,0 %. Junija meseca pa 106,8 % v efektivnih in 103,2 % v baznih. Kumulativno ima koncem junija 105,6 %

v efektivnih kg in 104,2 % v baznih.

Majska prekoračitev gre predvsem na račun obračunane proizvodnje in štirih izmen aprila meseca, predla pa je tudi nižjo povprečno številko kot meseca aprila.

Junija je potekala proizvodnja nekoliko slabše kot maja, vzrok pa je predvsem nižja povprečna Nm. Višjih številke preje je namreč dovolj na zalogi, pa se mora predilnica prilagoditi potrebam tkalnice, le-ta pa zaradi nevklašenega plana porablja več mikane preje. Zaradi velike porabe pred-

preje je nastalo ozko grlo v predilnici, pa je zaradi tega občasno stalo kar več pristančevih strojev. Nepotrebne zastoje so povzročile tudi prepogoste menjave, kar je predvsem povzročil neustrezen bombaž — Giza 110.

TKALNICA I

Maja je dosegla 99,7 % v tekočih metrih in 97,7 % v votkih, junija pa 100,2 % v tm in 98,1 % v votkih. Kumulativno ima zato 98,1 odstotka v tm in 97,2 % v votkih.

Podatki povedo, da je rezultat v tm ugodnejši, kar gre na račun spremenjenega asortimenta

(dalje na 2. strani)

Izvršitev plana meseca maja, junija in kumulativno

(Nadaljevanje s 1. strani)
bolj redko tkanih artiklov, ki so predvideni za izvoz.

S prejo je bila enota količinsko v redu oskrbovana, pri kvaliteti pa so bile težave s stanično prejo.

Izkoriščanje stavev je bilo maja 87,7 %, I. kvalitete pa je bilo 85,0 %.

Meseca junija je tkalnica izvršila svoj osnovni plan v tm, vendar je kumulativno še vedno pod planom. S prejo je bila dobro preskrbljena, tudi s kvaliteto je bilo stanje zadovoljivo, razen že znanih napak, kot so odebljena mesta in neenakomernost. Te napake kvarijo izgled tkanine, predvsem finejše.

Zaloga preje so se nekoliko znižale nasproti zalogam v mesecu maju.

Izkoriščanje stavev je bilo junija 88,1 %, I. kvalitete izdelkov pa 84,9 %.

TKALNICA II

V tm je naredila 98,5 %, v votkih pa 101,7 %. Junija je njen rezultat dokaj boljši, in sicer 100,9 % v tm in 103,8 % v votkih. Tako ima kumulativno 96,5 % v tm in 98,9 % v votkih.

Tkalnica II je torej maja pressegla plan v votkih, v tm pa je le nekoliko pod planom, in to zato, ker je izdelovala artikle z večjo gostoto po votku. Tekom meseca je potekala proizvodnja v redu, kar je posledica dobre preskrbe s prejo. Pozitivno vplivajo tudi povečane kapacitete predilnice II, ker tkalnica II ni več v tolikšni meri vezana na tujo prejo, kot je bila poprej. Obstaja pa še vedno problem zaradi premajhne porabe česane preje, kjer je zaloga ponovno porasla. Zaradi tega je nujno, da se disponiranje bolj prilagodi proizvodnim možnostim, si-

cer bo prišlo do disproporcij glede preje.

Junija je naredila enota še več, saj je preseгла svoj osnovni plan v tm in votkih. Kumulativna izpolnitev plana pa ni dosežena, in to zaradi zastojev na začetku leta.

Na boljši rezultat vpliva to, da se je proizvodnja umirila in ni več toliko sunkovitih menjav, ki nujno povzročajo zastoje. Preskrba s prejo je bila v redu, problem premajhne porabe česanke pa še vedno ostane. Ker se mora predilnica prilagoditi potrebam tkalnice in zato presti nižjo povprečno številko, kot jo zmore, ima razumljivo težave okrog izpolnitve plana.

I. kvalitete izdelkov je bilo narajenih 83,3 %.

PLEMENITILNICA I

V tekočih metrih je naredila 97,5 %, v kvadratnih pa 96,3 %. Junija je dosežek še manjši, saj je naredila v tm le 87,5 % in v m² le 86,1 %. Tako ima kumulativno v tm 91,4 % in v m² 90,8 %.

Podatki povedo, da enota plana ni izvršila. Če primerjamo tiskane in barvane tkanine, je le-te izvršila s 95,1 %, surove pa 113,9 %. Če upoštevamo usluge, pa je dosegla 98,3 % plana. Zaradi izpada proizvodnje tkanin tekom tega leta, se je zvišala nedovršena proizvodnja. Nujno je, da plemenitilnica I poveča proizvodnjo tiskanih in barvastih tkanin, adjustirnice pa bo tudi morala adjustirati vse surove tkanine, ki so predvidene v planu in namenjene za izvoz. Le tako bo možno nedovršeno proizvodnjo postopoma znižati na normalno količino. To pa je seveda možno doseči le z razumevanjem in sodelovanjem komercialnega sektorja. Gre predvsem za nujnost, da se vsaj pri cenejših artiklih izbere take desene, ki jih je možno tiskati na manjbarvnih tiskarskih strojih, ker bi bile potem kapacitete teh strojev bolj smiselno izkoriščene. Zahteva, da se cenejše artikle tiska s polnimi vzorci je melogična in hromi proizvodnjo.

Maja so bili še vedno problemi z nabavo barv in kemikalij. Enota je zato morala uporabljati tudi nadomestila, pa je bila zaradi tega kvaliteta v pogledu nians in nasploh slabša.

Današnji zahtevki (zahtevnejši vzorci, boljša in težja obdelava tkanine) narekujejo, da se izvede najnujnejše investicije, ki so v tej enoti že dalj časa predvidene.

Junijski rezultat je še nižji, saj znaša skupno z uslugami le 91,0 % plana. Znižala se je zato tudi kumulativna izvršitev. Zadnje mesece so usluge močno padle, kar seveda negativno vpliva na izvrševanje plana in tudi na osebne dohodke zaposlenih. Na slabo izvrševanje plana vpliva več objektivnih težav, kot so: pomanjkanje barv in kemikalij, dispozicije za izvoz so bile zelo številne in so — skupno z izvoznimi viški — znašale kar 80 % vseh planiranih tkanin za junij. Zaradi izvoznih tkanin se je pojavilo ozko grlo v tiskarni, ker so deseni tako zahtevni, da jih ni možno tiskati na vseh strojih. Tako je bila tiskarna prisiljena tiskati na boljših strojih tudi v nočni izmeni, medtem ko so manjbarvni stroji v dopoldanski in popoldanski izmeni stali. Kljub nočni izmeni pa tiskarna ni dosegla predvidenega povprečja tiskanih tkanin, ker je proizvodnja nekaterih desenov na roljih nižja, kot bi bila na filmskem tiskarskem stroju. Prav bi bilo, da bi nekateri take desene tiskali na filmskem tiskarskem stroju.

Izredno zahtevni deseni povzročajo težave tudi gravuri, ki je že močno zaostala zaradi zastarelega strojnega parka.

PLEMENITILNICA II

Maja je naredila 94,7 % v tm in 98,1 % v m², junija pa 93,4 % in 99,7 % v m². Kumulativno ima ta enota konec junija 88,1 % v tm in 91,5 % v m².

Če upoštevamo usluge, je enota izvršila plan tako meseca maja kot tudi junija.

Tekom meseca maja se je zmanjšal pritisk na širinsko belilnico, kar je vplivalo tudi na boljši dosežek. Zaradi zmanjšane proizvodnje tkanin iz česane preje se polagoma prehaja na enostavnejši asortiment, kar se že odraža v strukturi proizvodnje. Prihodnje mesece bo to še bolj očitno. Premajhna poraba česane preje bo povzročila negativne posledice tudi v plemenitilnici.

Proizvodnja domačih tkanin je zastajala tudi zaradi pomanjkanja transportnih sredstev, ki so zasedena zaradi nedisponiranih tkanin, ki se zadržujejo v medfazni proizvodnji in adjustirnici. Delno je zastoj tudi v sami adjustirnici, kjer morajo zavijati 30 do 40 metrske komade, kar zahteva veliko ročnega dela ter zato zmanjšuje produktivnost.

Okolica kotlarne je sicer lepo urejena, kazi pa jo podrtija, ki jo prikazuje slika. Tudi to bo sčasoma treba urediti

PREDLOG SPREMENB POKOJNINSKE ZAKONODAJE IN DELOVNI POGOJI ŽENA V TEKSTILNI INDUSTRIJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

stev v skladih socialnega zavarovanja pri določanju invalidnosti ne bi bila tako stroga. V podjetju imamo še vedno precej delavk, ki bi jih morali prestaviti na lažje delo, vendar takih delovnih mest ni več na razpolago. Ekonomske enote nastale probleme rešujejo na ta način, da delavko začasno ali pa za stalno premestijo na lažja, pomožna in tudi improvizirana delovna mesta. Na takem delovnem mestu dobiva delavka tri mesece isti osebni dohodek, kot ga je dobivala na prejšnjem delovnem mestu ali pa gre na invalidsko komisijo, zaradi ugotovitve še preostale delazmožnosti. Če jo komisija prizna za invalida, poizkušamo dobiti zanj drugo delovno mesto, če pa jo ne prizna za invalida, ima delavka dve izbiri: da gre ponovno na staro delovno mesto ali pa da dela priložnostno po obratu in dobiva manjši osebni dohodek. Strah pred obolelostjo in njenimi posledicami povzročajo pri delavkah nevrozo, ki se pogosto stopnjuje do pravega obolenja. Odveč je govoriti o počutju delavk, ki so spoznale, da so postale breme ekonomski enoti, čeprav imajo samoupravni organi in vodstva enote za te probleme dovolj razumevanja. Kaj bi se zgodilo, če bi se ekonomske enote postavile na stališče, da je edino pomemben ekonomski interes enote, socialne probleme pa naj rešujejo za to postavljene ustanove? K sreči zaenkrat takih težav še ni, čeprav je finančni položaj predvsem v bombažni tekstilni industriji in seveda tudi v našem podjetju skrajno kritičen.

Zadnja dva stavka sem napisal zato, ker je iz predloga sprememb in dopolnitev pokojninskega zavarovanja očita težnja, naj bo pokojninsko zavarovanje predvsem ekonomska kategorija, socialne momente pa naj se upošteva čim manj. Menim, da sem s predhodnimi ugotovitvami, ki obravnavajo delovne pogoje delavk v našem podjetju, dovolj jasno prikazal, da bi bil nesmisel podaljševati delovno dobo žena, ker že sedanja

delovna doba povzroča pri posameznih kategorijah delavk obup. Lahko je dočakati pokojnino delavkam, ki delajo v pisarnah in na lahkih delovnih mestih v industriji. Ne smemo pozabiti, da so delavke v tekstilni industriji tudi matere in da morajo poleg naporega dela v proizvodnji, krepko delati tudi doma. Res je, da so naše žene tudi pravno izenačene z moškimi, dejansko pa so od enakopravnosti še zelo daleč. To še posebno velja za delavke v tekstilni industriji, kjer je kvalifikacijska struktura še zelo nizka. Pri svojem delu imam večkrat primere, da delavke po nočnem delu in pred nočnim delom doma nadaljujejo s hišnim delom, namesto da bi šle počivat.

Če bo res prišlo do izenačenja delovne dobe med moškimi in ženskimi, potem je edino pošteno, da se izenačijo delovne dobe vseh kategorij in poklicev. Upam si trditi, da so delovna mesta predilk in tkalk ravno tako naporna kot delovna mesta starešin v JLA, ali pa še bolj. Zanimivo je tudi to, da nekatere republike še sedaj ne priznavajo povečanja delovne dobe od 35 na 40 oz. od 30 na 35 let, mi pa že razpravljamo o povečanju delovne dobe žena na 40 let.

Tudi Kongres sindikatov v Beogradu je razpravljal o tem in predlagal, naj se delovna doba za žene zniža od 35 na 30 let.

Brez dvoma je problem financiranja eden najvažnejših faktorjev v sistemu pokojninskega zavarovanja, vendar nam mora biti skrb za delovnega človeka na prvem mestu, zato ne bi smeli premišljati, da bi ob takih življenjskih in delovnih pogojih, kot jih imajo žene danes, lahko govorili o kakršnekoli podaljšanju delovne dobe.

O predlogu sprememb in dopolnitev sistema pokojninskega zavarovanja so razpravljali na skupni seji tudi: konferenca za družbeno aktivnost žensk Slovenije, predsedstvo zveze prijateljev mladine in koordinacijski odbor za načrtovanje družine. Predstavniki omenjenih družbenih organizacij so si bili enotni v tem, da predlagano

gradivo še zdaleč ne vsebuje takih argumentov, ki bi govorili za to, da je upravičeno povečati delovno dobo ženam od 35 na 40 let. Predlagani material ne izhaja iz sedanjih delovnih in življenjskih pogojev žena in je po svoji vsebini izrazito asocialen. Vsi diskutantje so bili enotnega mišljenja, da je treba vse sile vložiti v to, da bo skrb za matere — delavke boljša, ne pa, da tudi na te probleme gledamo samo skozi dinar. Prav tako je nemogoče primerjati delovne pogoje žena v razvitih zahodnih državah in delovne pogoje naših delavk, ker je znano, da so in bodo še lep čas delovni in življenjski pogoji naših delavk precej slabši, kot v razvitih zahodnih državah. Če bi osvojili predlog sprememb pokojninskega zavarovanja, bi prizadeli predvsem tiste delavke, ki so delale med vojno in po vojni, ko ni bilo zadovoljivo urejeno zdravstveno varstvo in ko so bili delovni in življenjski pogoji izredno težki.

Na posvetu so omenjene družbene organizacije sprejele 3 zelo pomembne sklepe, in sicer:

1. Zavrača se predlog sprememb in dopolnitev sistema pokojninskega zavarovanja, ker ne izhaja iz realnega stanja življenjskih in delovnih pogojev naših delavk. Preden se predloži republiški skupščini predlog sprememb pokojninskega zavarovanja, je potrebno izdelati temeljito analizo v naših gospodarskih organizacijah, ki naj objektivno prikaže dejanske razmere, v katerih delajo naše delavke.

2. Predlog skupine, ki je pripravljala spremembe pokojninskega zavarovanja, naj se ne smatra kot predlog republiške skupščine, ampak naj se tolmači kot mnenje skupine ljudi, ki je tak predlog pripravila. O vsem tem naj se pravilno informira tudi širša slovenska javnost, in to prek časopisov ter radia.

3. Celotno gradivo iz posvetovanja naj se predloži republiški skupščini, da bo informirana o stališčih do predloga sprememb sistema pokojninskega zavarovanja. Franc Dolenc

CENTRALNI DELAVSKI SVET

(Nadaljevanje s 1. strani)

975 KO Kranj odstopi dele parcel št. 1100/2, 1102/2, 1148/10, 1174/3, 1173/3, 1097, 1103, 1125, 1124/1, 1123, 1120, 1121, 1148/8, 1143/6, 1143/3, 1177, 1143/5, 1143/4, 1143/2, 1179, 1178, 1101/2, 1145/2, 1143/1, 1125/2, 1216, 1148/9, 1138/2, 1176/2, 1148/2, 1173/2 in 1182 v skupnem iznosu 26.752 m² s tem, da Jugoslovanske železnice odstopijo našemu podjetju del parcele 1104/1 (1128 m²) in 1248/1 (10382 m²) v skupni izmeri 11.510 m²; razliko 15.242 m² plača Zdržljano železniško podjetje v Ljubljani, in to m² po 2 nova dinarja.

Ad 5)

Odobri se sprememba pogodbe o ustanovitvi Poslovnega združenja tekstilne industrije v Ljubljani: člani: 4., 6., 11., 12., 13., 14., 18., 24., 29., 37., 43., 48., kot je bilo predlagano.

Ad 6)

Poročilo o proizvodnji in prodaji za mesec april in maj ter kumulativno se vzame na znanje.

Ad 7)

Iz sklada skupne porabe se odbri 30.000 novih dinarjev za nakup zobozdravstvenega stola z opremo.

Ad 8)

V upravni odbor delavskega doma v Stražišču se imenuje: Dominika Soštariča in in Sonjo Bergelj.

Ad 9)

1. V letošnjem letu se meseca julija zaposli 65 sezonskih delavcev, avgusta pa 64.

2. Drugi odstavek 43. člena besednega dela pravilnika o delitvi OD v vseh e.e. se spremeni in glasi:

»Sezonski delavci prejmejo za svoje delo plačilo v višini 1,00 do 1,50 novih dinarjev na uro.«

Ta sprememba velja od 1. 7. 1968 dalje.

Ad 10)

Na podlagi 174. člena pravilnika o delovnih razmerjih daje CDS naslednje tolmačenje:

»Pri odmerjanju dolžine letnega dopusta po 74. in 75. členu pravilnika o delovnih razmerjih podjetja Tekstilindus Kranj se jemlje za osnovo — tako pri skupni delovni dobi kot pri delovni dobi v podjetju — le tista delovna doba, ki se upošteva pri izračunavanju pokojnine kot pokojninska doba.«

To tolmačenje velja tudi za vse druge pravice, ki jih imajo delavci iz delovnega razmerja z našim podjetjem in izhajajo iz delovne dobe.

Sodeluj v Tekstilcu!

PRVA POMOČ - NADALJEVANJE - KRVAVITVE

HUDA KRVAVITEV je druga neposredna nevarnost za življenje. Lahko je notranja — to je, v globini telesnih votlin ali pa zunanja — na površini telesa.

Notranja krvavitev je posebno nevarna, ker je ne moremo takoj ugotoviti in ne ustaviti.

Bolnika moramo opazovati. Dobro vidna je krvavitev iz pljuč, ko bolnik IZKASLUJE svetlo rdečo penasto kri. Vzrok krvavitve je lahko poškodba prsnega koša ali bolezenski proces na pljučih (tuberkuloza).

Bolniku pomagamo tako, da mu naredimo ležišče z DVIGNJENIM zglavjem, na prsi mu položimo

mrzel obkladek ali vrečko z ledom, če je pri roki. Bolniku damo piti ledeno mrzlo pijačo, predvsem pa ga moramo pomiriti in mu čimprej omogočiti prevoz v bolnišnico.

Če bolnik BLJUVA kri, je to lahko zaradi notranje krvavitve v požiralniku ali želodcu (razjede — rana). Kri je v tem primeru črna rjava, le če krvavi zelo močno je rdeča.

Prva pomoč (v nadaljnjem besedilu PP) je, da bolnik leži na NIZKEM vzglavju, na trebuh pa mu damo mrzel obkladek, ali vrečko ledu. Takoj nato ga moramo prepeljati v bolnišnico.

KRVAVITEV IZ NOSU je pogosta in nastane lahko brez vzroka (nekateri ljudje so nagnjeni h krvavitvam) ali pa zaradi poškodbe.

PP: s palcem in kazalcem stisnemo obe nosnici in jih stiskamo 10 do 15 minut, na zatilje damo mrzel obkladek. Nosu ne smemo izpirati z vodo, ker to še pospeši krvavitev.

KRVAVITEV IZ USES nastane po poškodbah lobanje in je nevarna zato, ker je v večini primerov zanesljivo znamenje za prelom lobanjskega dna. V tem primeru ima ponesrečenec tudi močne podplutbe okrog oči (modri kolobarji).

PP: poškodba lobanje je nevarna. Ker nikoli ne vemo, če niso poškodovani tudi možgani, moramo s ponesrečencem previdno ravnati. Pogledati moramo, če je pri zavesti. Če je pri zavesti, mora ponesrečenec mirno ležati na hrbtu, le vzglavje naj bo nekoliko DVIGNJENO, da ne krvavi v možgane. Morebitno rano sterilno pokrijemo, prav tako uho iz katerega krvavi. Ušesa ne smemo izpirati z vodo, da ne bi okužili notranjosti glave. Bolnik mora čimprej v bolnišnico.

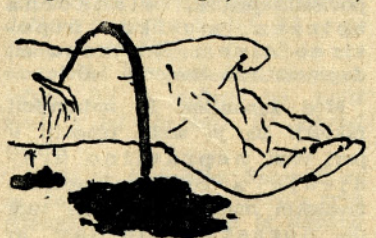
Če je ponesrečenec NEZAVESTEN, ne sme ležati na hrbtu vznak, ker se lahko zaduši z lastno slino in izbljivki (pri poškodbah glave je bruhanje zelo pogosto). Zato mora ležati na boku napol nagnjen na trebuh, spodnja noga mora biti upognjena v kolku in kolenu. Glej sliko št. 1! Tak položaj je primeren pravzaprav za vsakega nezavestnega bolnika pri katerem je prišlo do nezavesti zaradi poškodb, zato si ga zapomnite!

Ostala oskrba pri poškodbi glave je pri nezavestnem bolniku ista, kot pri zavestnem (oskrbeti rano in bolnika čimprej prepeljati v bolnišnico).

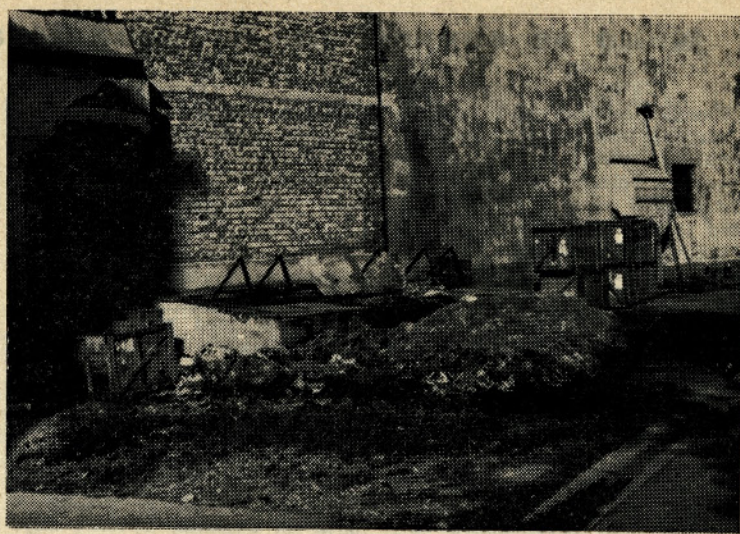
To bi bile najpogostejše notranje krvavitve, ki so vidne. Težje ugotovimo nevidne krvavitve; v takem primeru nam bolnik sam govori o slabem počutju, utrujenosti in žeji, megli in temni se mu pred očmi, v ušesih mu šumi, ima občutek omedlevice in straha ga je. Poleg tega vidimo, da je ponesrečenec bled in nemiren, koža je hladna, dihanje je hitro, utrip žile v zapestju prav tako pospešen. Če opazimo taka znamenja moramo pomisliti na skrito notranjo krvavitev, te poskrbeti za čimprejšen prevoz v bolnišnico.

ZUNANJE KRVAVITVE nastanejo pri poškodbah na površini telesa, kot so: udarci, vreznine, vbodnine ter drugo. Ponesrečencu pomagamo tako, da krvavitev USTAVIMO in rano STERILNO pokrijemo (sterilno pomeni čisto v popolnem pomenu besede) kužne klice, ki povzročajo zagnojitev so s posebnim postopkom — sterilizacijo uničene). Obveze si doma ne moremo pripraviti popolnoma sterilne, ker zato nimamo potrebnih naprav, zato sterilno gazo kupimo v lekarni in jo je dobro vedno imeti pri roki.

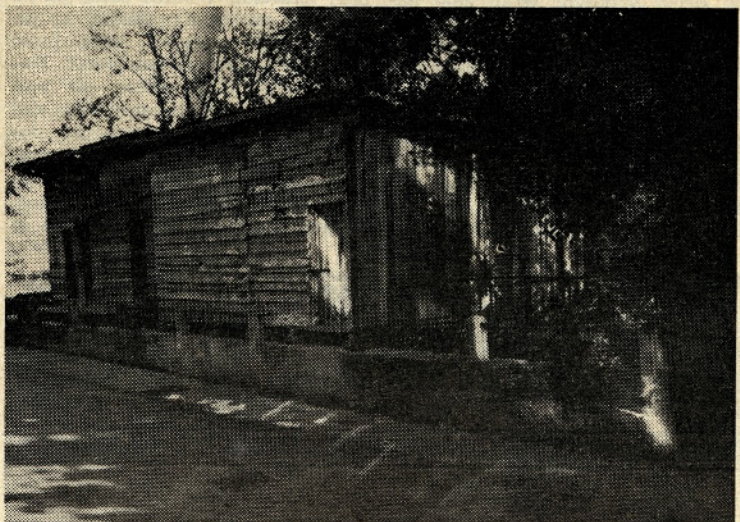
Vendar, če nimamo ničesar drugega, si pomagamo v sili s čisto belo prelikano krpo ali robcem, ki ga položimo na krvaveče mesto in obvežemo s povojem. Tako zaustavimo manjše krvavitve, ki so na srečo najbolj pogoste. Hujše krvavitve, pri katerih je poškodovana velika žila utripalnica (v tem primeru kri v velikem curku brizga iz rane — glej sliko št. 2)

Slika št. 2: krvavitev iz žile utripalnice; kri v velikem curku brizga iz rane!

Pogled ni posebno očarljiv

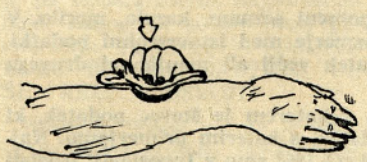

Koliščarji v Tekstilindusu!

Slika št. 1: nezavestni ponesrečenec naj leži na boku, obraz pa naj bo obrnjen navzdol!

ustavljamo S PRITISKOM na rano ali v rano samo, če je globoka. Na krvaveče mesto naglo pritiskamo plast sterilne gaze, čisto belo krpo ali brisačo z vsemi štirimi prsti — glej sliko šte. 3. Pritisk mora biti dovolj močan, da stisne žilo ob kost in s tem prekine dotok krvi. Tako stiskamo rano, dokler ne dobimo vsega, kar je potrebno za trdno, tako imenovano KOMPRESIJSKO obvezo.

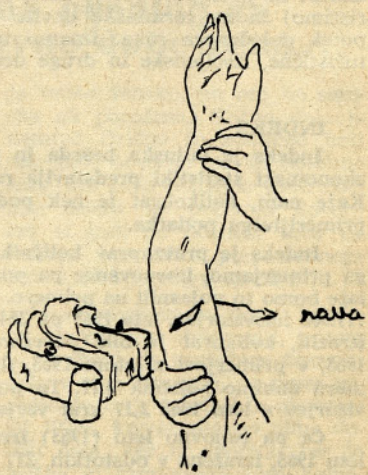

Slika št. 3: pri krvavitvi iz žile utripalnice pritisnemo na rano plast gaze s štirimi prsti!

Pri nastavitvi te obveze je najbolje, da nam nekdo pomaga, ker pritiska na krvaveče mesto ne smemo popustiti. Ko nastavljammo kompresijsko obvezo, previdno dvignemo krvaveči ud navpično, med mestom krvavitve in srcem pa močno pritisnemo žilo ob kost in na ranjeno mesto hitro nastavimo debelo plast sterilne gaze, nato več plasti vate, spet gazo (na rano samo vate ne smemo dajati, vmes mora biti gaza ali gladka tkanina) in čez trdno povežemo s povojem. Glej sliko št. 4! Če obveza prekrvavi, dodamo še eno ali pa damo na mesto ranitve nerazvit povoj in ga prevežemo z drugim povojem.

Ponesrečenec naj po možnosti leži, ker je oslabele, ranjeni del pa držimo navpično v zrak. Kompresijsko obvezo moramo večkrat gledati, če ni pretesna, ker v takem primeru ud pomodri in če se to zgodi, je moramo nekoliko popustiti. Preveza uda z gumeno cevjo, trakom ali pasom se uporabi le v primeru, če hočemo usta-

viti krvavitev pri odtrganem ali odrezanem udu, sicer pa v nobenem drugem primeru ne, ker z njo več škodimo kot pa koristimo.

Slika št. 4: kompresijska obveza z gazo (1), vato (2), gazo (3) in povojem (4)

KRVAVITEV IZ KRCNIH ŽIL:

Krčne žile so razširjene podkožne vene, ki nastanejo največkrat na nogah zaradi dolgotrajnega stoječega položaja telesa pri delu in pri ženah, ki so večkrat rodile.

Vene so vozlasto ali vretenasto razširjene in je koža nad njimi tanka kot papir. Če ob najmanjši ranitvi pride lahko do hude krvavitve.

PP: nogo dvignemo navpično, na krvaveče mesto pritisnemo debelo plast sterilne gaze. Bolnik naj en dan leži, noga naj bo dvignjena (v ta namen podložimo blazino) krvaveče mesto naj bo dobro prevezano, vendar ne pretesno.

A.

Vseljudska obramba je pogoj za uspeh!

ZE KONCEM LETA NOV ZAKON O NARODNI OBRAMBI, CIVILNI OBRAMBI IN VOJAŠKI OBVEZNOSTI

Sedanji zakon o narodni obrambi je bil sprejet leta 1955, pred tremi leti pa je bil zgolj formalno usklajen z novo ustavo. Zaradi tega je postal pomanjkljiv in zastarel, saj ne upošteva hiter razvoj vojaške tehnike in znanosti v zadnjem desetletju. V tem času so namreč nastali novi pogledi in nove konceptijske rešitve, od katerih bo v primeru vojne bistveno odvisna uspešna obramba naroda, pa naj gre za klasično ali pa atomsko vojno.

Ljudje se danes vse premalo zavedamo, da je Jugoslavija, zaradi svoje lege izredno izpostavljena in lahko bi rekel — stalno ogrožena. V takih razmerah živeti brezbrizno in biti nepripravljen je napak in neumno. V takih razmerah govoriti, da imamo že tako preveliko armado in da dajemo iz državnega proračuna zanjo preveč sredstev je laično in neutemeljeno.

Biti pripravljen v današnjem času še ne pomeni, če imaš moderno opremljeno armado, ker to še zdaleka ni dovolj, ker bo taka vojna povsem drugačna od vojn v preteklosti, predvsem zaradi možne uporabe sredstev za množično uničevanje in drugih karakteristik. Prav zaradi tega se moramo pripraviti na vseljidsko obrambo, kar pomeni maksimalno in organizirano angažiranje vseh sil in virov države, in to na vsem njenem področju, torej na fronti in v zaledju. Gre torej za vključitev vseh Jugoslovancev, kjer bosta vojaški in civilni sektor sestavljala celoto. Ta koncepcija vseljidske obrambne vojne sestoji torej iz organiziranja in vsklajevanja odpora ljudstva in armade. Karakterizirajo jo kombinirane dejavnosti, in to: aktivna in žilava borba enot operativne vojske na fronti in stalno ofenzivna dejavnost partizanskih in teritorialnih enot v zaledju sovražnika. Tak način boja bo osnova za uspešno obrambo proti močnejšemu sovražniku in tudi proti jederskemu orožju.

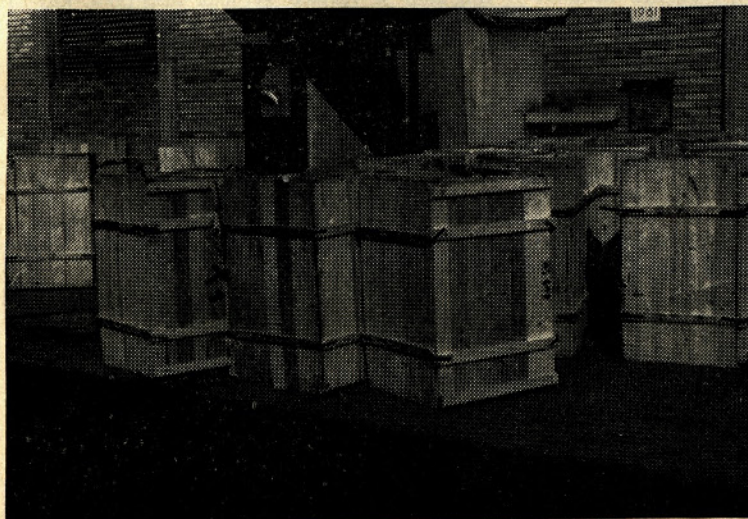
Izvedba take koncepcije pa seveda ni enostavna, ker zahteva velika denarna sredstva in še prav posebno spoznanje in pripravljenost državljanov, da je potrebna in nujna.

21. junija je bilo v Kranju posvetovanje, ki ga je organiziral Koordinacijski odbor za vprašanja narodne obrambe, ki je bil formiran pri občinski konferenci SZDL. Na tem posvetovanju so govorili o položaju Jugoslavije v svetu in o prej omenjeni koncepciji vseljidske obrambe. (Izvelec s posvetovanja boste brali v prihodnjem Tekstilcu.)

Za zaključek naj še povem, da je komisija za splošno obrambno vzgojo prebivalstva (imenoval jo je koordinacijski odbor!) že naredila predlog nalog za naslednjo vsebino: prebivalstvo je treba poučiti, kako naj postopa in se zavaruje v primeru vojne z jedrskim, biološkim in kemičnim orožjem, ob umiku iz mest, industrijskih središč in drugih ogroženih naselij. Vplivati, da se čim več prebivalcev oskrbi z osebno zaščitno opremo. Dalje bo treba razširiti in popestrili program obrambne vzgoje prebivalstva in seznaniti občane z značilnostmi sodobne vojne, z načeli vseljidske obrambne vojne itd.

Vse te spremembe in priprave v prihodnje nam ne narekujejo neke grozeče politične spremembe, temveč želja, da bomo v danem trenutku pripravljeni in sposobni braniti svojo domovino in svobodo pred napadalcem. Ne gre zato za preplah, temveč za nadoknadenje tistih priprav, ki jih v preteklosti nismo naredili.

P. G.

Pred predilnico I — razbiti zaboji, ven pa padajo cevke

Kako se obvarujemo prezgodnje arterioskleroze

ZDRAVJE V SVETU JUTRIŠNJEGA DNE

V okviru te teme naj bi bilo kot o najbolj perečem zdravstvenem problemu sedanega časa največ govora o boleznih srca in ožilja. Zavod SRS za zdravstveno varstvo je na to temo pripravil več člankov naših priznanih medicinskih strokovnjakov. Izmed njih smo za to številko našega lista izbrali pričujoči članek dr. Bojana Acetta. Z njim želimo naše bralce seznaniti z enim od perečih zdravstvenih problemov našega časa.

»Milijoni in milijoni ljudi širom po svetu si postavljajo mnogokrat to vprašanje; in to ne samo v razvitejših deželah sveta, kjer je arterioskleroza s svojimi komplikacijami vred prav gotovo največji socialno-zdravstveni problem — temveč tudi v naši deželi — saj tudi pri nas prav v obdobju po drugi svetovni vojni zelo narasča število teh bolnikov.

Med vsemi boleznimi, ki jih morajo intenzivno obravnavati zdravstvene institucije, je tudi v Jugoslaviji najpogostnejša arterioskleroza. Saj je že leta 1962 umrlo za arteriosklerozo in njenimi posledicami v Jugoslaviji kar 38.825 prebivalcev, kar je 20,8 % od vseh umrlih v tem letu.

Število umrlih za to boleznijo pa se iz leta v leto veča, tako da Jugoslavija že ni dosti pod procentom umrlih v razvitih deželah; še posebno pa velja to za Slovenijo.

Zakaj je prav v Sloveniji število za arteriosklerozo in njenimi posledicami umrlih največje? Zaradi tega, ker je število starih prebivalcev med vsemi jugoslovanskimi narodi največje v Sloveniji, arterioskleroza pa je najpogostejša prav v obdobju od 60. leta starosti dalje.

Dogajanje v ožilju

Kaj se pravzaprav dogaja v ožilju in organih, katerih žilje je arteriosklerotično spremenjeno? Stena arterije ali dovodnice ob tem bolezenskem procesu najprej nabreka, v steni sami pa se nabirajo posebne maščobe, ki jih s skupnim imenom imenujemo lipide — posebno holesterol. Notranji sloj žilne stene ob tem procesu odmira in prej ali slej propade. Nastale ranice se počasi zabrazgotinijo z brazgotinskimi vezivom, ki na tem mestu prepleta nastali krvni strdek, kasneje pa se od tod nalagajo še

kalcijske soli. Ob vsem tem procesu se vedno bolj oži svetlina žile odvodnice, dotok krvi v organe, ki jih je takšna žilica prehranjevala, je vedno manjši, tkivo organov postaja za delo manj sposobno, manjša se, v najhujših primerih pa lahko prizadeti del organa tudi odmre ali propade.

Proces, ki je prav v zadnji fazi privedel do takega nepopravljivega stanja, kot ga zdravnik ugotavlja tako na srčni mišici, možganih, spodnjih okončinah in ledvicah, je za človekovo življenje lahko usoden.

Posledice arteriosklerotično spremenjenega žilja, ki prehranjuje srčno mišico, poznamo po imenih angina pectoris — če gre le za prehodne okvare — in miokardni infarkt — če gre za trajno okvaro srčne mišice, ki zapuša tudi stalno invalidnost. Arterioskleroza tistih žil odvodnic, ki prehranjujejo možgane, vodi do arteriosklerotične in tudi starostne slaboumnosti, v najhujšem primeru pa do možganske kapi. Posledice arterioskleroze na spodnjih okončinah se v svoji najhujši obliki kažejo kot gangrena ali odmrtje uda, arterioskleroza na ledvičnem žilju pa pomeni prenehanje ledvičnega delovanja in slednjič smrt zaradi zapravitve organizma s telesnimi presnovki, ki bi se morali izločiti s sečem.

Med spremembe, ki se odigravajo v žili (arterijski) steni in sodijo v proces arterioskleroze, smo prišli tudi nastanek krvnega strdka ali trombusa. Ta proces imenujemo s strokovnim imenom trombozo.

Čim starejši je človek, tem intenzivneje se odigravajo ti procesi na arterijski žilni steni, enkrat bolj na arterijah tega, drugič bolj na arterijah onega organa.

Ne smemo pa misliti, da se začne arterioskleroza šele okoli 60. leta starosti. Že zdavnaj je bilo ugotovljeno, da seže začetek arteriosklerotičnega procesa že v 3. desetletje človekovega življenja. Res pa je, da včasih napreduje ta proces hitreje, včasih počasneje. Z napredovanjem arteriosklerotičnega procesa se človek tudi stara; zato ni čudno, da je klasični nemški patolog Wircchow že pred 100 leti zapisal znameniti stavek: »Človek je toliko star, kolikor so stare njegove žile«.

Vzroki za nastanek arterioskleroze

Kje je torej vzrok za nastanek kakor tudi zelo hiter potek arterioskleroze pri nekaterih ljudeh? Mnogi znanstveniki so delali v zadnjih dvajsetih letih najrazličnejše epidemiološke študije. Napravili so mnogo poizkusov na živalih, s katerimi so želeli dokazati vzrok nastanka in hitrega razvoja arterioskleroze. Vzrok obolenja za arteriosklerozo v celoti do danes še nikakor ni razjasnjen. Raziskave pa kažejo tudi, da ne gre pri nastanku arterioskleroze za en sam vzrok, in da deluje pri tem mnogo vzročnih dejavnikov, ki se med seboj prepletajo in povzročajo to obolenje.

Danes poznamo že mnogo boleznih kakor tudi nekatere zunanje in notranje faktorje, ki pospešujejo nastanek arterioskleroze. Med najvažnejša obolenja vsekakor sodijo: hipertonijska ali povišan pritisk, sladkorna bolezen, putika, hipotireoidizem, nefroza ali degenerativno obolenje ledvic.

Med zunanji in notranji faktorji pa je treba omeniti v prvi vrsti nepravilno hranjenje s čezmerno uporabo živalskih maščob, kar vodi tudi do porasta lipidov in holesterola v krvi, povzročajo zmanjšano telesno aktivnost, ki prav tako

sodeluje pri nastanku debelosti. Med pospeševalce arterioskleroze sodijo tudi intenzivno kajenje cigaret, dalje »stresne« ali tako imenovane konfliktno — težke duševne — situacije, v katerih se tolikokrat znajde sodobni človek, in končno genetični ali dedni faktor.

Vsa ta obolenja in zunanje ter notranje faktorje, ki smo jih našli, prištevamo med t.i. rizične ali nevarnostne faktorje v nastanku arterioskleroze.

En sam nevarnostni faktor največkrat še ne zadostuje za nastanek arterioskleroze. Čim več nevarnostnih faktorjev najdemo pri posamezniku, tem večja je verjetnost za zgodnji nastanek arterioskleroze. Študije nekaterih avtorjev so pokazale, da še največje nastopa arterioskleroza ob kombinaciji hipertonijske z debelostjo in namnoženem količino lipidov v krvi ter intenzivnim kajenjem cigaret.

Kako se obvarujemo prezgodnje arterioskleroze

Odgovor je na dlani. Vsekakor moramo zdraviti tista obolenja, ki sodijo v skupino nevarnostnih faktorjev, odstraniti

njevati pa moramo tudi vse tisto, kar smo že navedli v skupini nevarnostnih faktorjev.

Hipertonija ali povišan krvni pritisk sodi med obolenja, ki intenzivno propagirajo nastanek arteriosklerotičnih sprememb. To obolenje, ki se pojavlja največkrat že med 40. in 60. letom — pogosteje in znatno prej pri moškem kakor pri ženski — je treba z vso zavzetostjo zdraviti in tako preprečevati zgodnji nastanek arterioskleroze. Zdravilnih sredstev, s katerimi zdravimo hipertonijsko, je danes že izredno mnogo na voljo. Vsekakor pa je nujno potrebno, da zdravnik najprej ugotovi, kakšne oblike je bolezen hipertonijska. Edinole zdravnik naj tudi predpiše vsaki obliki ustrezno zdravljenje. Poleg zdravljenja z zdravilnimi sredstvi je za bolnike s hipertonijsko priporočljivo, da zmanjšajo v hrani tudi količino kuhinjske soli, pri jedi in pijači naj bodo zmerni, opustijo naj kajenje in se izogibajo kakršnikoli duševnih pretresov.

Članek je vzeta iz glasila KOLEKTIV tovarne »LEK« v Ljubljani.

Nadaljevanje bomo objavili v 8. številki Tekstilca.

Uredništvo.

Zanimivo

DEVIZE

Devize so plačilno sredstvo v mednarodni menjavi. Njihov pomen je širši od pojma valuta. Po naših predpisih so devize vse terjatve v inozemstvu na kakršnikoli osnovi, v katerikoli valuti, v najširšem pomenu te besede ne glede na svojo obliko (ček, menica, telegrafski ali telefonski nalog in podobno).

Edino izjemo predstavlja, kot smo že omenili, ko smo govorili o valuti zlati kovani denar, ki spada po naših predpisih v kategorijo plemenitih kovin.

Deviza pomeni pravico do razpolaganja z določenim delom deviznega denarja neke tuje dežele.

Dobimo ga lahko na razne načine, predvsem pa z izvozom blaga, uslug, vnašanjem kapitala, posojil itd. Devize lahko dobimo tudi s turizmom, s transportnimi stroški za pomorski ali drugi prevoz blaga, z nakazili izseljencev itd.

Devizni kurz izraža enako kakor pri valuti ceno tujega denarja v našem denarju. Zato se praviloma najprej ugotavlja pariteta — vrednost tujega denarja izražena v zlatu ali v dolarjih USA.

V mednarodnem plačilnem prometu je več meril, po katerih se razvrščajo devize. Predvsem imamo delitev na svobodne ali konvertibilne devize in klirinjske ali nekonvertibilne devize. Potem imamo delitev na promptne (to je tiste, ki jih lahko v vsakem trenutku izkoristimo) in na termenske devize (njihova plačljivost je vezana na potek določenega roka. Imamo tudi druge posebne izraze, kot so turistične, izseljenske in druge devize.

(Iz lista IMT)

INDEKS

Indeks je latinska beseda in pomeni seznam, kazalo, merilo. V ekonomski statistiki predstavlja razmerje med istovrstnimi podatki. Kaže nam, kolikokrat je nek podatek večji ali manjši od drugega primerljivega podatka.

Indeks je pravzaprav količnik, v katerem je števec podatek, ki ga primerjamo, imenovanec pa podatek, s katerim primerjamo. Najlažje bomo to pojasnili na primeru. Leta 1963 smo v Jugoslaviji izdelali 117.000 televizorjev, leta 1965 pa 254.000. Če bi sedaj hoteli z indeksom izraziti, kolikokrat je bila povečana proizvodnja televizorjev v letu 1965, v primerjavi z letom 1963, delimo 254.000 s 117.000. V tem primeru dobimo količnik 2,17. To pomeni, da je bila proizvodnja televizorjev v letu 1965 2,17 krat večja kot v letu 1963.

Če pa osnovno leto (1963) izrazimo s 100 je bila proizvodnja v letu 1965, izražena v odstotkih, 217 odstotkov. V tem primeru rečemo, da je bil indeks proizvodnje televizorjev v letu 1965 v primerjavi z letom 1963 217 odstotkov.

Navedeni primer predstavlja indeks dinamike. Kaže nam odnos obsega količine v opazovanem obdobju v primerjavi z obdobjem, ki ga izberemo za primerjavo. Ta indeks najpogosteje uporabljamo.

Poleg tega pa imamo še druge indekse, na primer indeks strukture itd.

Naša statistika prikazuje množestvilne indekse. Kažejo nam tisto osnovno razmerje, ki smo ga pojasnili na gornjem primeru, čeprav je način izračunavanja za posamezne indekse zelo različen.

Tako imamo indeks fizičnega obsega industrijske proizvodnje, ki kaže gibanje industrijske proizvodnje v enem letu v primerjavi z nekim prejšnjim letom, nato indeks zaposlenega osebja, produktivnost dela, indeks cen, življenjskih stroškov, realnih in nominalnih osebnih dohodkov, indeks zaposlenosti, uvoza in izvoza itd.

Omenimo naj še eno vrsto delitve indeksov — na navadne in verižne. Navadni indeks imamo, kadar je osnova stalno število (če vzamemo na primer za osnovo za primerjanje porasta industrijske proizvodnje, proizvodnjo v letu 1939, ki jo označimo s 100, je bil indeks proizvodnje leta 1953 311 odstotkov, leta 1960 451 odstotkov in leta 1965 748 odstotkov).

Verižni indeks imamo takrat, kadar je osnova spremenljiva. Če na primer označimo industrijsko proizvodnjo leta 1963 s 100, dobimo v naslednjih letih tako verigo verižnih indeksov:

1961 : 1960 = 107 %, 1962 : 1961 = 107 %, 1963 : 1962 = 115 %, 1964 : 1963 = 116 %, in 1964 : 1965 = 108 %.

(Iz lista IMT)

MALI LEKSIKON

KAJ JE SKUPNI DOHODEK

Skupni dohodek sestavlja vrednost prodanega blaga in izvršenih uslug. Ta vrednost se določa na podlagi izstavljenih faktur (računov).

Po sedaj veljavnih predpisih pa temelji skupni dohodek na plačilni realizaciji. Toda po predlogu temeljnega zakona o ugotavljanju skupnega dohodka in dohodka naj bi se skupni dohodek ugotavljal na osnovi vseh izdanih faktur, ne glede na to ali so že plačane ali še niso. (Ta predlog odbora za družbeno ekonomske odnose pri zveznem svetu zvezne skupščine je bil poslan zveznemu svetu).

Skupni dohodek sestavljajo tudi tisti zneski, za katere ni bila izstavljena faktura, to je za blago in usluge, za katere se faktura ne izstavlja in za druge vrednosti. Pod te druge postavke spadajo na primer zavarovane škode, naknadno plačane, a že opisane terjatve, plačane tare, bonifikacije in ostali izredni dohodki, ki jih ostvari delovna organizacija.

V skupni dohodek se všteje tudi vrednost proizvodnje in uslug, ki jih je delovna organizacija izvršila za svoje investicijske potrebe, kot tudi vrednost dajatev in uslug, ki jih je delovna organizacija naredila drugim brez nadomestila.

V skupni dohodek se računajo tudi sredstva, ki jih dajo drugi organi ali organizacije kot dotacijo, darilo ali za saniranje poslovanja.

KAJ JE FAKTURA

To je listina, ki jo prodajalec izda kupcu za prodano blago ozioroma izvajalec del ali uslug naročniku.

Faktura vsebuje: naziv in naslov izstavitelja, oznaka faktura ali račun, datum izstavitve, naziv in naslov kupca ali naročnika, način izvršitve naročila, naziv blaga ali usluge in količino, ceno blaga ali usluge in znesek, podpis za podpisovanje pooblaščen osebe. Vnesejo se lahko tudi druge sestavine posebnega pomena.

KAJ JE REALIZACIJA

V gospodarskem smislu se razume pod realizacijo spremembo blaga v denar, to je prodajo. V sistemu blagovno — denarnih odnosov je realizacija proces, v katerem se družbena proizvodnja s spremembo v denar privede do svojega namena. Če gledamo na njo s tega stališča, postane realizacija merilo družbene koristnosti proizvodnje, saj šele po realizaciji vidimo, koliko je družba priznala koristnost vlaganja in porabe živega dela ter materialnih sredstev.

KAJ JE BONIFIKACIJA

Bonifikacija je nadomestilo, odškodnina ali popust, ki se odobrava za blago, ki je bilo dobavljeno deloma poškodovano ali po svoji kvaliteti ne ustreza dogovorjenim pogojem.

Bonifikacija je tudi zmanjšanje cene v obliki popusta, ki ga daje dobavitelj svojim kupcem kot vzpodbudo za nakup večjih količin izdelkov ali uslug.

(Pres servis)

Čudna šahovnica

Veliki kalif (prej poglavar islamske vere — kasneje tudi naslov za turškega sultana) iz Bagdada je vprašal svojega učenjaka, kaj bi si najraje želel za darilo. »Veliki kalif, moja želja ni skromna in navadna,« mu je odvrnil čudni učenjak. »Želel bi si toliko pšeničnih zrn, kolikor se jih nabere na zadnjem polju tvoje šahovnice, če se na prvo polje položi samo eno pšenično zrno in na vsako naslednje dvojno število zrn od prejšnjih«. Veliki kalif se na glas zasmehuje, ker je bil prepričan, da si ta čuden učenjak iz te skromne količine žita ne bo mogel speči niti hlebec kruha. Kmalu pa je bil zelo začuden. Število teh žitnih zrn se namreč računalo: $1 \times 2 = 2$, $2 \times 2 = 4$, $4 \times 2 = 8$, $8 \times 2 = 16$ in tako dalje do zadnjega polja. Ker ima šahovnica 64 polj, se dobi število žitnih zrn na zadnjem polju, če se številka 2 pomnoži 63 krat ($2 \times 2 \times 2 \times \dots$ itd.). Po posebni in hitri metodi (logaritmično) izračunano je ta številka:

9.223.372.036.854.775.808.

Kaj ta astronomska številka pomeni, nam bo šele jasno, če predpostavljamo, da je velikost žitnega zrna ca. 45 mm^3 in da je dejansko štetje pokazalo, da vsebuje 1 liter okroglo 22.000 zrn (1 liter je 1 dm^3). Kocka, ki bi vsebovala vso izračunano količino žitnih zrn, bi potem imela 7,48 km dolge stranice. Lepa kocka — kaj ne?

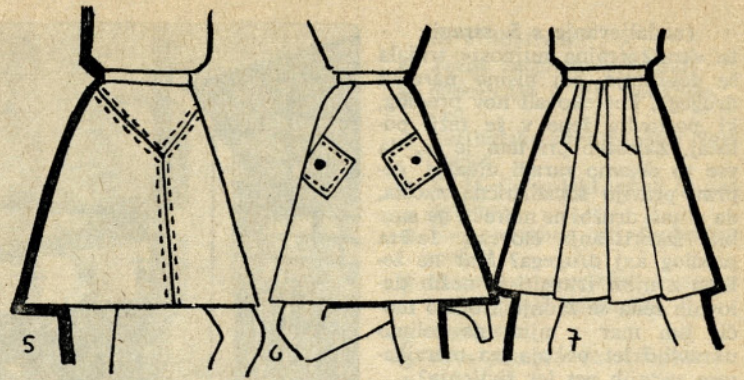
Da bi si to količino žita še lažje predstavljali, si jo je dal veliki kalif preračunati v število kamel, vsako natovorjeno s 150 kg žita, kar bi znašalo 2.303.539.469.744 kamel. Če bi te hodile v gosjem redu bi bila razdalja med prvo in zadnjo kamelo kar 11.517.697.348.720 m ali nad 11,5 milijard km (vsaka kamela zavzame 5 m dolžine). To je 8 kratna razdalja Saturna ali 50 kratna razdalja Marsa od sonca. Seveda na takšno darilo tudi veliki kalif ni mogel pristati.

Igra črt in barv

Nešteto možnosti imamo v kombinaciji prog in enobarvnega blaga. Lahko jih prilagajamo različnim postavam, vitkim ali bolj okroglim. Več možnih kombinacij imajo vitke postave, okrogle pa se morajo izogibati bolj širokih in vodoravno položenih črt. Zelo zanimivo je kombiniranje črt z enobarvnim blagom, le paziti moramo, da se ujemajo kva-

na mehko stoječ »vulkanski«, deli. Obleka je krojena v trapez liniji. Kvaliteta blaga je enobarven in potiskan gabarden ali pike. 2. Prav tako v trapez liniji krojena obleka, le da so zgornji deli, sprednji in zadnji, ter rokavi ukrojeni iz črtastega blaga. 3. Lepa kombinacija črtastega in enobarvnega blaga. Ovratnik

5. Krilo krojeno v trapez liniji z zanimivimi sprednjimi šivi, ki so radi večjega efekta še dvojno obšiti. 6. Ljubko krilo krojeno tudi v trapez liniji; v sprednjih stranskih šivih so vstavljeni še žepi z isto-barvnimi gumbi. 7. Tretje krilo pa ima kot posebnost tri globoke gube spredaj. Vsaka guba pa ima še okrasne šive, ki tečejo od pasu navzdol.

litete blaga. Prav tako je treba paziti na barvni sestav, ker morajo priti barvne proge do izraza. Lepo se kombinira belo blago s progastim. 1. Lepa kombinacija enobarvnega blaga s cik-cak črtami. Zivotek je podaljšan z všitimi stranskimi

gumbi pa so v barvi enobarvnega blaga. 4. Se ena ljubka obleka v takšni kombinaciji, le da sta samo gornja dela, sprednji in zadnji iz črtastega blaga. Rokavi so dolgi, spodaj rahlo razširjeni in zaključeni s črtastim blagom.

8. Za dopust, igro in tople poletne dni ukrojujimo enostavne oblekice za naše najmlajše. Iz drobnozračnega blaga, živahnih barv ukrojujimo enostavno oblekico in jo obrobimo še z enobarvnim blagom.

Imejte odprte oči!

Boris je bil dijak. Živel je na vasi in moral precej dolgo pešati da šole, toda on se ni zmenil za to. Med potjo se je srečaval z vrsto zanimivih stvari, zato ni nikoli pomislil, da ima dolgo pot do šole. Med potjo Borisovim velikim očem ni ušla nobena podrobnost, ki je bila za njega zanimiva. Vedel je, kje ima sraka gnezdo in vsako jutro je opazoval mladiče, kako se učijo letati. Vedel je, kje se skriva zajec in če se je pritihoval na rob hriba, je lahko videl, kako se mladiči igrajo. Bile so tudi mravlje, ki so delale čudovite mravljinjake. O da, med potjo je bilo res veliko za videti.

Večino poti do šole je šla cesta tik mimo železniške proge. Pred mostom se je cesta križala z železniško progo. Čeprav je Boris vedel, da mora biti prehod zaprt z zapornicami kadar prihaja vlak, je pri prečkanju proge vedno pogledal levo in desno, če kljub temu mogoče ne prihaja vlak. Z eno besedo, Boris je bil oprezen.

Poleg križišča je stala hišica, v kateri je stanovala stara gospa Marta. Njena dolžnost je bila, da odpira in zapira zapornice ob prihodu in odhodu vlaka. Boris je vedno gledal, kako se iz dimnika njene hiše vali dim. Kadar se je valil preko proge, je vedel, da pihava iz zahoda, če pa se je valil iznad ceste, je pihal vzhodni veter. Nekega jutra je Boris kakor običajno gledal dimnik gospe Marte. Na njegovo presenečenje se iz dimnika ni kadilo. Drugi deček na njegovem mestu o tem sploh ne bi razmišljal, toda Boris je bil deček, ki je imel oči in ušesa vedno odprta in pri tem je znal tudi misliti. Tako je začel premišljevat:

Gospa Marta je vedno kuhala zajtrk ob istem času. Da je zakurila, bi se skozi dimnik vil dim. Če ni dima, tudi ni ognja. Če ni ognja, si stara gospa ne more skuhati zajtrk. Zakaj gospa Marta ne želi zajtrkovati? Razmišljal je o tem in se na kraju odločil, da bo potrkal na njena vrata, da vidi, ali ni z gospo kaj narobe.

Ko je potrkal, ni bilo nekaj časa nobenega odziva, potem pa je začel slišati slaboten glas: »Naprej!»

Na njegovo presenečenje je našel gospo Marto ležati na tleh. Padla je z lestve in si zlomila nogo. To je bil razlog, da ni zakurila ognja.

»Boris,« reče ona. »Veselim se, da te vidim. Prišel si ravno pravi čas. Hitro steci ven in odpi ram. po za prihod vlaka. Vlak bo prišel vsak čas. Zdrobil bo rampo na drobne komade, ako mu ne naredimo prehod. Lahko se zgodi velika nesreča.« Boris je stekel ven. V daljavi je zagledal vlak, ki se je vedno bolj bližal. Stekel je do rampe in jo poslednji trenutek odprl. Bil je zadnji čas, kajti vlak je bil hip nato že odbrzel mimo.

Vrnil se je v hišo. Spomnil se je, kaj se je učil za lekcijo prve pomoči. Gospo Marto je udobno namestil na klopi, vendar tako, da je čimmanj premikal njeno zlomljeno nogo. Nato je stekel v mesto po zdravnika.

9. Za oblekico, ki služi tudi kot predpasnik vzamemo enobarven kreton, obroba in gumbi pa so kontrastne barve.

10. Igralne hlačke so ukrojene iz enobarvnega in pikčastega blaga živahnih barv.

11. Oblekica s podaljšanim enobarvnim zivotkom in pisano volančko spodaj. Okrasimo jo še s

pisano bordurico in enobarvno pentljo.

12. Predpasnik iz enobarvnega kretona in kontrastno obrobo se veže na ramah v pentlje.

13. Igralna garnitura je sešita iz pikčastega blaga in poudarjena z drugobarvno obrobo.

MaK

O Borisovem dejanju se je kmalu razvedelo v šoli in v očeh učencev je postal pravi junak. »Prosim vas, ne delajte iz tega toliko hrupa,« je dejal on. »Jaz imam na poti v šolo in iz šole samo odprte oči!«

Veliko lepega se lahko vidi na tem svetu, toda ne iz bolniške postelje. Zato, kakor Boris, ko greste domov ali od doma, imejte oči vedno odprte in bodite oprezn!

F. D.

Naš počitniški dom v Novigradu je sedaj čudovit

Pred leti sem nekoliko kritiziral plažo in pomanjkanje športnih naprav v Novigradu. Res je bilo takrat žalostno gledati otroke, ki so se hodili gugati k sosedovim, ker je bila naša gugalnica pokvarjena. Tudi stalno pomanjkanje vode je bila nadloga, ki ne spada v kraj počitka in razvedrila.

Po treh letih sem bil letos zopet v Novigradu. Reči moram, da mi sedaj zelo ugaja, saj je narejeno vse tisto, kar sem tedaj pogrešal: več gugalnic za prav majhne in večje otročke, viseče kegljišče za odrasle, plaža je bistveno izboljšana, menza je res lepa in dovolj velika, kuhinja je vsa prenovljena in opremljena z modernimi stroji in napravami, zunanji prostor za pripravo hrane je pokrit in čist, imajo pa tudi hladilnico, pralnico in skladiščne prostore, torej res vse, da je delo prijetno in higienično. Nasadov je več kot poprej, nove hišice so izredno lepe in tudi cesta je polita z oljem, da ne praši. Letovalci pravijo, da je tudi vode dovolj. Še to je treba povedati, da so tudi sanitarije v menzi čiste in lepo urejene, kar pred leti ni bilo.

Z eno besedo rečeno je naše naselje v Novigradu sedaj primerno za letovanje domačih in tujih letovalcev.

P. G.

Še prigombe na predlog za podaljšanje delovne dobe žena...

Tovariš Dolenc je sicer lepo prikazal nesmisel takšnega predloga, je pa izpustil morda najpomembnejši razlog, ki govori proti podaljšanju. Ta razlog je: KAKSNE BODO BODOČE DRUŽINE, CE SE PREDLOG OSVOJI?

Preprost človek ve, da je zdrava in trdna družina temelj naše in vsake družbe. Brez take družine ni zdravega in sposobnega naraščanja, brez njega pa tudi družba ne more obstajati in še manj napredovati. Pameten človek pa ve, da je prav mati, torej žena, najvažnejši faktor vsake družine, posebno (kar zadeva rojstva, razvoj in vzgojo naših potomcev. Ker je tako, je treba zaposleni ženi všteti tudi to veliko obveznost oziroma doprinos takrat, ko primerjamo njeno enakopravnost z moškimi, ko ocenjujemo njen doprinos družbi.

Zelo krivično je utemeljevati nov predlog s podatki in trditvami, da je sedaj žena v boljšem položaju nasproti moškemu, posebno zato, ker je njena poprečna življenjska doba daljša. Pravilno bi bilo prav nasprotno: doprinos žene je še vedno večji, čeprav je njena delovna doba za pet let krajša! Moja trditev velja seveda za matere, v določenem smislu pa tudi za neporočene ženske, vendar bodoče matere. Tudi te morajo ostati zdrave in močne, če naj bodo kasneje sposobne izvrševati mnoge obveznosti in težke naloge matere in žene. Prav to pa je danes problematično, ker mora že osemnajstletno dekle pričeti z nočnim delom, ki zelo utru-

ja vsako žensko, pa naj bo samoska ali poročena. Nočno delo je namreč fizično in psihično bolj naporno, nevarno pa še posebno zato, ker žene običajno pred nočnim delom ne počivajo dovolj, ker si tudi po nočnem delu ne morejo privoščiti prepotrebne počitka, ki je pogoj za zdravje.

Ce se povrnem na mater in njene materinske obveznosti, potem je na dlani, da zaposlena žena, ki dela v tleh izmenah, ne more narediti še vseh družinskih obveznosti 100 %, ker enostavno nima dovolj časa, ker ni spočita, ker je živčna in prepogosto tudi bolna. Za vzgojo otroka pa je potrebno mnogo neznosti, velika nega in mirno ter prijetno okolje. Kako naj zaposlena mati vse to nudi otroku, če je zgarana, utrujena in boleha, če zaradi skrbi ne ve kaj bi naredila? Kako naj taka mati vzgoji zdravega in sposobnega človeka, če ji primanjkuje prav vsega: denarja, časa, zbranosti in še in še? Tovariš Dolenc navaja, da le redko katera delavka v tekstilni industriji doseže normalno upokožitev. Mar ni to znak, da je njena delovna doba že sedaj predolga? Kje je potem logika v podaljšanju?

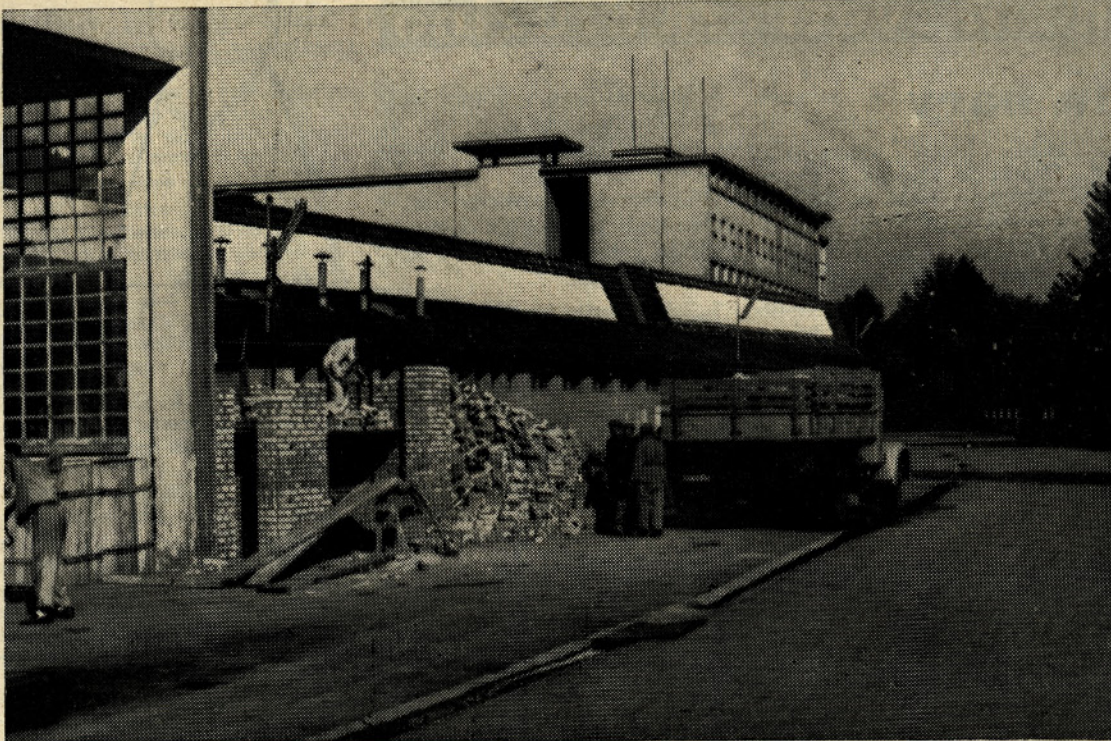
Svoje čase smo veliko govorili o skrbi za delovnega človeka in prav posebno smo skušali olajšati delo naših žena. Mnogi politični funkcionarji so ženam obljubljali, da je nočno delo le prehodnega značaja, le kratkotrajna nujnost, ker so se zavedali, da jih to delo uničuje. Vse kaže, da bo (dalje na zadnji strani)

(nadaljevanje s 5. strani)
ta »kratkotrajna nujnost« trajala še desetletja, saj nismo naredili drugega, kot skovali nov predlog, ki postavlja žene v še težji položaj. Žalostno pri tem je to, da vse to delamo zaradi dinarja, čeprav pravijo socialistična načela, da v naši družbi ne more in ne sme biti izkoriščanja človeka. Je ta predlog kaj drugega? Mar ne želimo z njim iztisniti iz naših delovnih žena še zadnjo trohico moči, jim mar z njim ne želimo ukrasti 5 let pokoja, za marsikatero zadnjih pet let življenja?

Ce že hočemo narediti kaj pametnega in koristnega, potem bi morali obvezno skrajšati delovno dobo za matere, ker bi jim s tem omogočili, da se posvete vzgoji otrok in utrjevanju družine.

Prepričan sem, da predlog za podaljšanje ne bo osvojen, čeprav bo zaradi tega sklad za pokojninsko zavarovanje prikrajšan za nekaj dinarjev. To pa ni nič hudega zanj in za socialno zavarovanje, če bo znalo izrabiti vrsto notranjih rezerv, ki skrivajo v sebi še znatno več dinarčkov, kot bi jih prineslo podaljšanje.

P. G.

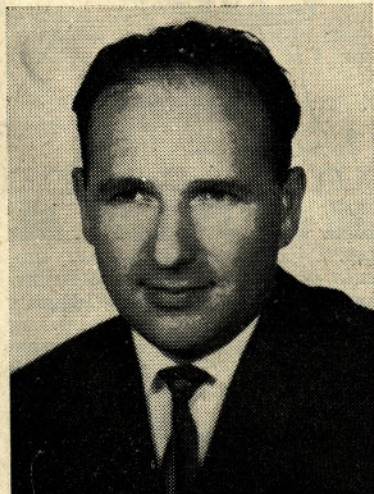

**Sodelujte
v
Tekstilcu**

**Ni ga več
med nami**

1. julij je bil usodni dan za našega Franceta.

Ob 13.15 uri, ko se je odpravil na delo na popoldansko izmeno, je 10 metrov od svojega doma postal žrtev prometne nesreče. Težko ranjenega so takoj prepeljali v bolnišnico Petra Deržaja v Ljubljani, kjer je, kljub skrbni negi bolniškega osebja, kmalu podlegel poškodbam, star komaj 41 let. Odšel je od nas in od svoje drage družine brez slovesa.

France Pipan

Z njegovo prerano smrtjo nismo izgubili samo dobrega tovariša, temveč tudi vestnega mojstra in strokovnjaka, ki je znal reševati včasih tudi težke probleme v tiskarni. Zato je bil priljubljen pri delavcih in tudi pri nadrejenih.

Priljubljen in cenjen je bil tudi v sekciji tekstilnih mojstrov, kateri je s svojim strokovnim znanjem rad priškočil na pomoč, kar je posebno pokazal na lanskem posvetu plemenitilcev iz Kranja in Maribora.

Kot mlad fant se je odzval klicu zasužnjene domovine in stopil v vrste borcev. Boril se je proti okupatorju, zavedajoč se, da bo le tako slovenski narod postal svoboden. Kot borca smo ga pokopali 4. julija, prav na dan borca.

Dragi France: Ohranili Te bomo v trajnem spominu. Naj Ti bo lahka slovenska zemlja, v kateri sedaj počivaš.
S. F.

7. nagradna križanka... 7. nagradna križanka

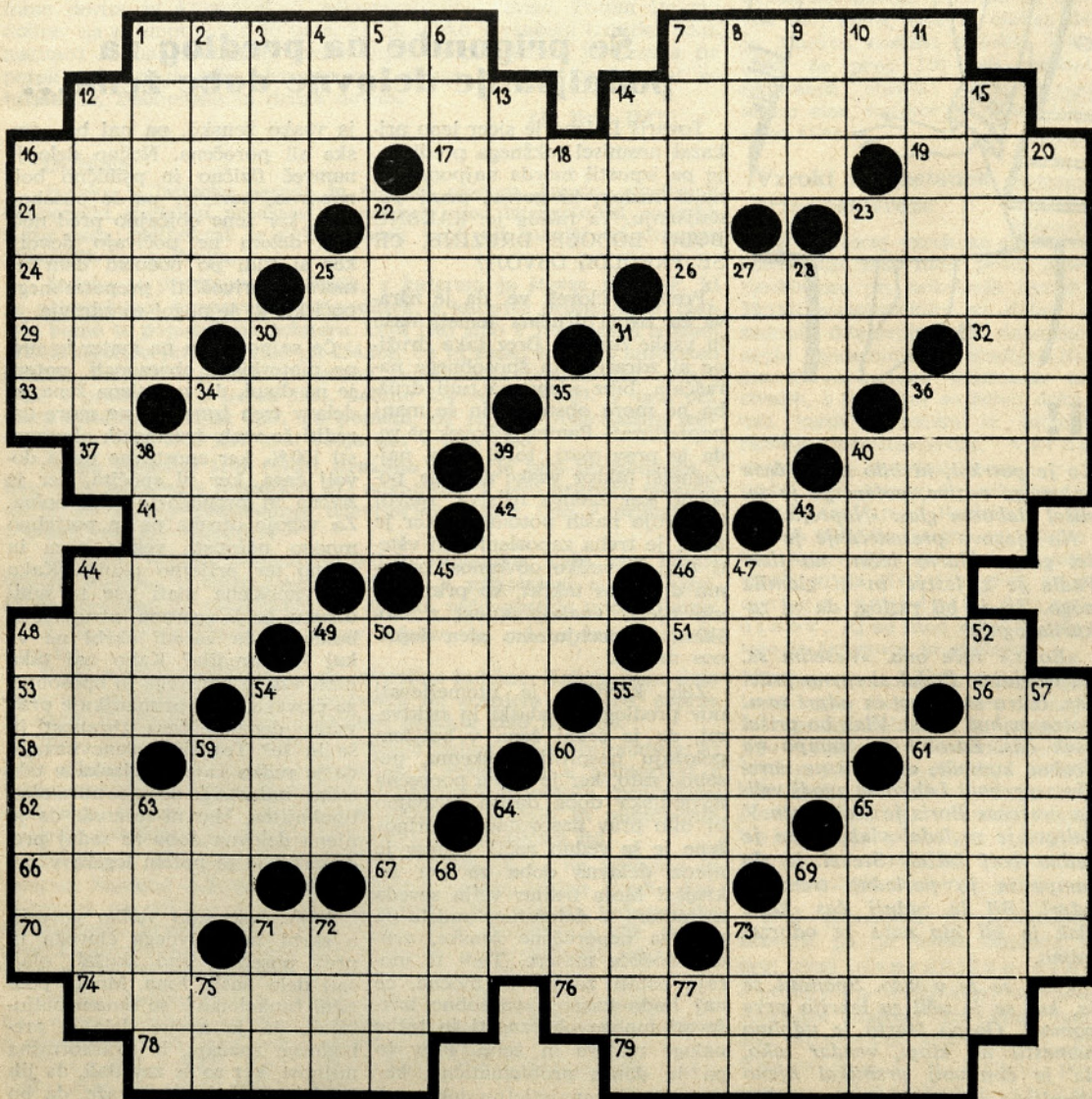
VODORAVNO: 1. sladkovodna riba z drugim imenom glavač, 7. prežvekovalc iz družine goved, 12. vodilni uslužbenec podjetja, 14. skupek kemičnih postopkov pri presnavljanju, 16. ploščica s pikami za zabavno igro, 17. človek na volišču, 19. naša strupena kača, 21. rastlina iz družine lilij, ki raste v Indiji in Afriki, 22. zastor, 23. prečni drog v kozolcu, 24. redkejša ime za Kitajsko, 25. oglata posoda za bencin, 26. znesek, ki ga je treba odvesti državi, 29. češka pritrilnica, 30. zimsko prevozno sredstvo, 31. spletkar, 32. kratica mednarodne človekoljubne organizacije, 33. začetnici odličnega igralca ljubljanske Dramе, 34. glasbena solistka, 35. del Panonske nižine severovzhodno od Donave in Tise, 36. tuje žensko ime (nekdanja balerina Mlakarjeva), 37. izvoljenka kralja Matjaža, 39. drevesni škodljivec, 40. naslovni junak Shakespearove tragedije, 41. žrtvenik, 42. časovna naprava, 43. grad v Halozah v bližini Ptuja,

44. ime ameriškega filmskega režiserja Kazana, 45. prebivalec balkanske države, 46. berilo, 48. v bitki zajeto blago, 49. izvoljenka rimskega pesnika Tibula, kateri je posvetil večino pesmi (orig.), 51. mesto v severni Italiji, kjer sta živila Romeo in Julija, 53. pregovor, izrek, 54. ženska oseba iz Hemingwayevega romana »Komu zvonik« (iz istih črk kot LIPAR), 55. premikanje zračnih plasti, 56. začetnici ameriškega humorističnega pisatelja, avtorja »Toma Sawyerja«, 58. začetnici največje slovenske slikarke, 59. današnji dan, 60. okrasni dragoceni predmeti, 61. župan v naših krajih pod Francozi, 62. glavni junak romana Julesa Verna »Carski sel«, 64. slavna romunska atletinja, svetovna prvakinja v skoku v višino (Jolanda), 65. pomembno jadransko пристanišče na jugu Italije, 66. žganje iz riža, 67. sodobni slovenski skladatelj zabavne in filmske glasbe (Bojan), 69. idol, 70. prebivališče, 71. vrsta močnega razstreliva, 73. redka bombažna tkanina

za previjanje ran, 74. uvajalec novosti, 76. drugo ime za rastlino daliho, 78. nekdanji pravniški poklic, 79. izvrtana luknja.

NAVPIČNO: 1. japonska ženska obleka s širokimi nešivanimi rokavi, 2. operni spev, 3. pojav na razburkani vodi, 4. znamka gospodinske opreme, ki jo po licencii izdeluje tovarna »Georgi Naumov« iz Bitole, 5. kratica za »ljudska tehnika«, 6. ime soproge maršala Tita, 7. drugo ime za volčjo češnjo, 8. naziv, 9. ljudski izraz za smešnico, 10. začetnici Osipa Zadkina, 11. odposlanec; volilo, 12. prebivalka doline, 13. odmaknjeni kraji visoko v gorah, 14. očet, 15. snov, gradivo, surovina, 16. glavno mesto afriške države Senegal, 18. ime italijanske filmske igralkе Massari, 20. pobiralec davka, 22. izdelovalec zank, 23. varuh ognjišča pri starih Rimljanih, 25. krokarju podobna ptica pevka, 27. Ober, 28. kratica jugoslovenskega podjetja za letalski promet, 30. mesto v Bački ob

Tisi, 31. pokrivalo, 34. zdravilna rastlina iz družine košaric, 35. ladja, 36. pokriti del železniške postaje, 38. butec, tepček, 39. sel, 40. vedno zelena rastlina z lepo dišečim listjem, 43. duhovniško pokrivalo, 44. elementarni delček, ki ima najmanjšo množino elektrone, 45. ton, zvok, 46. človek, ki veliko govori in malo pove, 47. v grški mitologiji mati vseh voda, hči Urana in Gee (Tetida), 48. infekcija, gnojna okužba, 49. italijansko moško ime (filmski režiser Laurentis), 50. brekončna veriga za dviganje sipkih snovi npr. premoga, žita, 52. ime dveh celin (Severna in Južna), 54. otok v severnem delu Jadranskega morja, 55. kokošje opravilo, 57. tesno prilegajoča se pletenina, 59. ladjedelniški objekt, 60. nakazana možnost, 61. jagodi podoben gozdni sadež, 63. špansko moško ime, 64. nekdanji kraljevi namestnik na Hrvaškem, 65. najmanjša krogla pri balinanju, 68. poklon, darilo, 69. svečeniki starih Perzov in Medov, 71. »prijatelj« tuje lastnine, 72. del umetniškega imena prve slovenske filmske igralkе Ide Kravanje (... Rina), 73. žival, ki živi v rovih pod zemljo, 75. kratica za »vojni odsek«, 77. oranje.

IZZREBANI SO BILI:

- 15.— FRANC MIHELČIČ
- 12.— ALOJZ PODGORSEK
- 10.— PAVLE VILFAN
- 10.— JUSTA FABJAN
- 9.— MIRA ROGELJ
- 8.— MAJDA KRIVEC (hči)

ZAHVALE

Ob nenadni smrti mojega moža se najtopeje zahvaljujem sindikalni podružnici za venec in finančno pomoč.

Iskrena hvala tudi tovarišu Sladiču iz obrata I in tovarišu Bregarju iz obrata II ter vsem sodelavcem, ki ste ga pospremili na njegovi poti.

Slavka Zupančič
žena

Ob smrti dragega moža Toneta se lepo zahvaljujem vsem sodelavcem in predpostavljanim iz tkalnice I (II. izmena) za denarno pomoč in za izrečena sožalja.

Slavka Vehovec

Ob smrti mojega dragega očeta se iskreno zahvaljujem sekciji tekstilnih mojstrov, pripravnikom, sodelavcem in sodelavkam tkalnice II v obratu II, in to za darovano cvetje, za venec in za izrečeno sožalje. Lepa hvala tudi vsem, ki ste ga spremili na njegovo zadnjo pot.

Jakob Šimnovec,
tkalnica II